
Školné, poplatky a zápisné

Školné, poplatky a zápisné

2.3.2012 18:10 ČRo 6 Zpráva
Jan FINGERLAND, moderátor

U školství a zejména vysokých škol ještě zůstaneme. Autorem následujícího příspěvku, nazvaného Školné, poplatky a zápisné je Jaroslav Bican. Čte Irena Hýsková.

Irena HÝSKOVÁ, redaktorka

Ministr školství Josef Dobeš oznámil, že namísto školného na veřejných vysokých školách navrhne vládě zavedení poplatků za překročení standardní doby studia a zápisné, které bude platit student veřejné vysoké školy, který nemá povinnost hradit školné. Nemá smysl se příliš zabývat tím, co ministra Dobeše po roce a půl diskusí o školném vedlo k tomu, že najednou obrátil a začal prosazovat něco jiného. Možná se opravdu zalekl studentských protestů, pořádaných v rámci Týdne neklidu, anebo je to tak, jak říká předseda vlády Petr Nečas, podle kterého ministr Dobeš školné neodpískal až teď. Zdá se, že oba dva usoudili, že zavedení školného v tomto volebním období je dosti komplikované. Celá záležitost se táhne, množí se protesty, zavedení půjček na školné je složité a vyvolává řadu otázek. Proto se uvažuje o něčem, co by bylo možné prosadit rychle a jednoduše. Nabízí se otázka, proč je potřeba tak spěchat a co je ten hlavní důvod, pro který se školné, popřípadě poplatky či zápisné mají zavést? Nejprve si ale shrňme důvody, které pro zavedení školného zaznívají nejčastěji. Ten hlavní zní, že školné povede ke zvýšení kvality vzdělání. Studenti budou za své peníze vyžadovat odpovídající kvalitu a podfinancované školy budou mít více prostředků ji zajistit. Zároveň si studenti budou placeného vzdělání více vážit, budou k němu přistupovat odpovědně a budou motivováni k tomu studovat řádně a studium si příliš neprotahovat. Další důvod, který se uvádí, spočívá v tom, že je nespravedlivé, aby si lidé, kteří studují a následně budou díky svému dosaženému vzdělání pobírat na trhu práce nadprůměrné platy, si na toto vzdělání také sami nepřispívali. Platí tyto důvody stejně pro školné i pro poplatky za překročení standardní doby studia a zápisné? U školného se zdůrazňuje především vliv na kvalitu vzdělání. Když už si za něco platím, mám nárok za to dostávat patřičnou protihodnotu. Naproti tomu u poplatků a zápisného se více akcentuje to, že mají vést k tomu, aby studenti ke vzdělání přistupovali odpovědně, nepřečezali ze školy na školu a včas studium ukončili. I z vyjádření předsedy vlády Nečase se zdá, že více než o kvalitu škol jde v případě snah o zpoplatnění vzdělání především o bič na studenty, aby se na škole příliš nezdržovali, anebo si za studium připlatili. Nabízí se otázka, zda tou hlavní motivací vlády je, aby studenti byli zodpovědní a včas dostudovali, nebo hlavně to, aby platili? Spojení zápisného a poplatků za překročení standardní doby studia naznačuje, že se nakonec jedná spíše o to druhé. Nestačí zavést jen jedno, musí se zavést obě opatření. Není možné čekat na školné, nějaké poplatky musí začít fungovat už teď. Spojme si dění ve školství se stabilizačními rozpočtovými opatřeními pro období 2012-2014, se kterými přišel ministr financí Miroslav Kalousek. K dodržení rozpočtových cílů je podle něho potřeba v roce 2013 ušetřit 42,4 miliardy korun a v roce 2014 84,4 miliardy korun. Navíc v letošním roce je potřeba ušetřit 23,6 miliardy korun, které ministr Kalousek plánuje najít v jednotlivých kapitolách rozpočtu. Z toho plyne, že vláda hledá jakýkoli způsob, kterým do státního rozpočtu dostat další prostředky. Když se na snahu zpoplatnit vzdělání podíváme tímto úhlem pohledu, je snadné si představit, že jeho velkou motivací je umožnit vysokým školám získávat více peněz od svých studentů tak, aby se tyto peníze mohly následně seškrat v rozpočtu ministerstva školství. Tato motivace k zavedení školného by sama o sobě nebyla špatná a jistě o ní lze diskutovat. Problém je však v tom, když se tento důvod nepřizná a veřejnosti se předkládají argumenty naprosto jiné. Riziko školného není pouze v něm samotném. Hlavní nebezpečí spočívá v tom, že přichází spolu s celou řadou dalších ekonomických tlaků, které budou dopadat především na současnou střední třídu. Přičemž už dnes uvnitř ní stoupá počet lidí, kteří si ze svého příjmu nejsou schopni nic ušetřit a žijí od výplaty k výplatě, a právě na ně výdaje typu školného budou dopadat zvlášť silně. Není snadné odpovědět na otázku, co s tím? Minimálně je však možné dávat dobrý pozor na to, jakým způsobem se různá opatření zdůvodňují.

Jan FINGERLAND, moderátor

Zdůvodňuje Jaroslav Bican v textu, který četla Irena Hýsková.